

революції, і республіки митці сприймали як незаперечний факт, отже, можна було просто не звертати увагу на політичні проблеми. “Мистецтво є там, де немає політики!” – наполягали модерністи.

Саме в модернізмі як українська, так і латиська літератури європейзувалися. Але саме на той час оце драгоманівське “... українська література є дитина Росії ... і через те мусить жити і рости, поки Росія є Росія...”, а далі: “...Українці добули ці європейські ідеї і напрямки не стільки прямо з європейських літератур, скільки через російську літературу...” (*Драгоманов М.* Література російська, великоруська, українська і галицька // Львів. – Правда, 1873), втрачає свою актуальність. Тепер Росія Україні не указ, у літературі, зрозуміло. А ось латвійський модернізм ще довго формуватиме російська література. Але я б дозволив собі сказати, що і латиська література вельми цікавить російського поета. Про це свідчить взаємозв'язок таких поетів з латвійської сторони – Еглітіс, Круза, Аустріньш, Вірза та інші, з російської – Ремізов, Мережковський, Гіппіус, Брюсов, Іванов, Бєлий та інші. Самі російські прізвища говорять про себе.

Подібного ж “братерства” чи бодай “дружби” між нашими літературами не спостерігалось. А відтак зникала потреба у пошуках “точок опору”, що могли допомогти знайти спільні тенденції. Адже в обидвох літературах модернізм був не лише естетичним, але передусім культурно-історичним явищем.

Отже, – будьмо! Через модернізм до культурно-історичних процесів в Україні та Латвії! Адже, сподіваюся, що це буде цікаво і вам і нам!

Юрій Садловський

КОНФЕРЕНЦІЯ СХОДОЗНАВЦІВ

Сьома міжнародна конференція “Сходознавчі читання А. Кримського” була проведена Інститутом сходознавства ім. А. Кримського НАН України 4–5 червня. Із вступним словом виступила директор Інституту сходознавства *Л.Матвєєва*. Привітав присутніх також керівник Львівського відділення інституту *Я.Дашкевич*.

Із загальнотеоретичним повідомленням “Просторово-часові параметри традиційних східних цивілізацій (постановка проблеми)” виступила дослідниця з Одеси *І.Черних*. Як і на попередніх конференціях, робота проходила по секціях, яких було п’ять. Крім вже відомих, таких, як “Джерелознавство та історіографія”, “Євразійський степ”, “Близький та Середній Схід”, “Проблеми сучасного Сходу”, “Далекий Схід”, в окрему секцію була виділена проблематика Південної Азії.

У першій секції – “Джерелознавство та історіографія” різноманітні виступи торкалися маловивчених ділянок всесвітньої історії, знайомили з невідомими архівними матеріалами та концепціями в історії сходознавства. Відзначимо виступи *В.Кіктенка* “Джозеф Нідем – “Еразм ХХ століття”, *В.Храновського* “Зв’язок еламознавства з іншими галузями сходознавства, африканістикою та теорією моногенезу”, *М.Араджіоні* “Етнічна ономастика греків як джерело вивчення проблеми міжетнічних і міжконфесійних відносин в Криму”, *О.Огневої* “Постать Девадатти згідно “Життя Шак’ямуні” Таранатхі Кунго-н’інбо (1575–1634)”. Про архівні джерела з історії українсько-турецьких взаємин доповів *І.Черніков*. Два повідомлення стосувалися історії Криму: *О.МаВріної* (“Актуальні питання історії Кримського ханату на сторінках ГУСу (Гарвардські українознавчі студії)” та *Д.Проخورова* (“І.Казас та питання створення кримськотатарської національної періодики”). Новий напрямок досліджень – орієнтальне мистецтвознавство – представили у своїх повідомленнях *Е.Циганкова* (“В.М.Зуммер, 1885–1970”) та *Ю.Кочубей* (“Орієнтальне мистецтвознавство в Україні в 20-і рр. ХХ ст. Близький і Середній Схід”).

Щодо “Євразійського степу”, то цього року на секції, що розглядала пов’язану з ним проблематику, значне місце посіли “військові” питання, а саме про озброєння та тактику кочових народів (*В.Бережинський, С.Свистович, О.Розумний, В.Топальський, А.Светлов*). Політичні взаємини народів у степовому ареалі знайшли відображення у виступах *О.Головка* та *А.Скиби*. *В.Бушаков* присвятив свій виступ етимології сибірського етнографічного терміна

“киштим”, *І.Отрощенко* намалювала картину міграції бурятського населення Росії до Зовнішньої Монголії (МНР), Внутрішньої Монголії та Барги в першій чверті ХХ ст.

Секцію “Близький і Середній Схід” можна було б назвати філологічною, бо до питань історії звернулися кілька доповідачів (*Я.Дашкевич, Г.Заплотинський, В. Тимченко, В.Вербовський*), решта ж – до мовознавчої тематики (*В.Рибалкін, Л.Оказ, І.Сівков, Н.Семенова, О.Хамрай, Н.Данилюк, О.Ганцева*). Східне літературознавство дало теми доповідей: *В.Бушакова* (кримськотатарська література), *І.Каян* (турецька), *О.Мазепової* (перська). Троє доповідачів представили повідомлення, пов’язані з історією Стародавнього Єгипту (*О.Романова, М.Тарасенко, А.Зелінська*). Цікавими спостереженнями поділилися з присутніми *І.Туров* – у повідомленні “Ранній хасидизм в контексті міжетнічних відносин” та *Ю.Корогодський*, який виступив з темою “До питання про місце релігійного сіонізму в єврейському національному русі”.

Секція “Далекий Схід” розглянула кілька повідомлень, що стосувалися історії та культури Китаю та Японії (*В.Рубель, С.Капранов, Я.Шекера* та ін).

Як не дивно, зважаючи на останні події на міжнародній арені, більшість виступів про сучасність було присвячено регіонові Далекого Сходу (*Б.Яценко, І. Кіпцар, Кан Ден Сік*), лише один – *А.Стратієвської* – Близькому і Середньому Сходові.

У секції “Південна Азія” один виступ (*О.Барілової*) розглядав функціонування мови гінді, а три (*Я.Джой, Ю.Завгороднього, О.Борділовської*) питання ідеологічного плану.

Звичайно, заявлено було набагато більше пропозицій щодо виступів, але не всі доповідачі змогли прибути до Києва, про що можна тільки шкодувати. Все ж статистика свідчить, що інтерес науковців, особливо молодих, до дослідження мов, історії, літератур, філософії східних народів, зокрема, наших ближчих сусідів не зменшується, а щороку зростає. Безперечно, цьому сприяють й історичної ваги політичні, економічні та ідеологічні процеси, що відбуваються на Далекому, Близькому і Середньому Сході. У цьому зв’язку дивує дещо індиферентне ставлення з боку Президії НАН до потреб Інституту сходознавства ім. А.Кримського, який є основною сходознавчою науковою установою в нашій країні.

Юрій Кочубей

“ЛІТЕРАТУРА І ВЛАДА”

Під такою назвою в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича 15–16 травня ц.р. відбулася Всеукраїнська науково-методична конференція, організована кафедрою зарубіжної літератури та теорії літератури. Актуальність конференції зумовлена назрілою потребою вивчення впливу соціально-політичних факторів на літературний процес загалом, зв’язку окремих його явищ із новими суспільними реаліями. На конференції передбачалася робота таких секцій:

Література як соціальний феномен.

Література і мас-медіа.

Література і реклама.

Комунікативна функція літературного тексту.

Учасників конференції привітав проректор з наукової роботи Чернівецького національного університету проф. *С.Мельничук*.

На пленарному засіданні було заслухано доповідь *О.Червінської* (безпосереднього організатора й натхненника цього наукового зібрання) “Література як віртуальна парадигма історичного буття”, в якій заявлені й акцентовані актуальні теоретичні проблеми. Доповідь “Феномен німецькомовної культури Буковини”, виголошена *П.Рихлом* (Чернівці), засвідчила владу географічного простору, зацікавлення культурними, літературними традиціями регіону. У ній було ґрунтовно досліджено проблеми історії німецькомовної літератури Буковини, визначено місце німецько-єврейського письменства Чернівців в історії німецькомовного мистецтва слова.

Слово і Час. 2003. №11